

Oczekiwania studentów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela edukacji zawodowej w obszarze kształcenia psychologicznego

Wstęp

W programie studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela realizowane są zajęcia z zakresu edukacji psychologicznej.

Psychologia to nauka o naturze ludzkiej. Bada umysł człowieka, aby się dowiedzieć: dlaczego ludzie myślą to, co myślą, czują to, co czują i robią to, co robią. Jak się zachowujemy, jak porozumiewamy z innymi ludźmi, jak rozwiązujemy problemy i jak uczymy się nowych rzeczy. Psychologowie nieustannie stawiają pytania, formułują teorie i przeprowadzają eksperymenty, żeby lepiej zrozumieć ludzką naturę i poprawić jakość naszego życia. Bez względu na to, czy są teoretykami czy terapeutami, profesorami czy badaczami, stale dążą do osiągnięcia czterech celów: opisywania tego, co ludzie robią, wyjaśniania – dlaczego ludzie myślą, czują i działają tak, a nie inaczej, przewidywania – co, kiedy i jak zrobią, zmiany tych elementów ludzkich zachowań, które przysparzają cierpienie [Johnston 2003].

Psychologia jest nauką zajmującą się procesami psychicznymi i zachowania. Procesy psychiczne – to, co czyni mózg, kiedy osoba przechowuje informacje, przywołuje je bądź posługuje się. Kiedy czuje się w określony sposób. Zachowanie to możliwe jest do zaobserwowania na zewnątrz działania jednostki, indywidualne lub grupowe [Kosslyn, Rosenberg 2006].

Psychologia to naukowe badania zachowania i procesów psychicznych. Przedmiotem zainteresowania psychologów jest system nerwowy, wrażenia i spostrzeganie, uczenie się i pamięć, inteligencja, język, myślenie, dojrzewanie i rozwój, osobowość, stres i zdrowie, zaburzenia psychiczne, sposoby ich leczenia, zachowania seksualne, postępowanie w otoczeniu społecznym, takim jak grupy i organizacje [Rathus 2004].

„Kwestia kompetencji nauczyciela w jego indywidualnej pracy z uczniem jest bardzo ważna. Nauczyciel potrafi pomóc w rozwiązywaniu wielu problemów, ale nie wszystkich. Czasem trzeba odesłać ucznia do innego nauczyciela lub specjalisty, na przykład do zawodowego doradcy, psychologa lub psychiatry. Nauczyciel musi wiedzieć, gdzie kończą się jego wiedza i umiejętności (...). Nauczyciel, który nie będzie wykraczał poza granice swoich kompetencji, doświadczy mniej

stresu. Gdyby próbował stawiać czoło problemom, których rozwiązywania go nie uczono, byłby bardziej zestresowany i nad miarę zajęty. Niektórych uczniów trzeba skierować do specjalistycznej placówki, ale potem można z nimi rozmawiać i dodawać im otuchy. Umiejętności nauczania i umiejętności terapeutyczne pomogą nauczycielom rozwiązać wiele problemów, takich jak: przemoc, zerwane relacje lub tęsknota” [King 2003].

J. Jerzak w książce *Kształcenie psychologiczne nauczycieli* przytacza wyniki badań przeprowadzonych przez Tomaszewicza, Koziola, Józwiaka. Badania dotyczyły użyteczności psychologii w opinii studentów. „Aż 94% uważało, że psychologia zawiera użyteczne informacje, które powinien mieć każdy człowiek, zwłaszcza nauczyciel. Studentów interesowały przede wszystkim następujące zagadnienia: Rozwój psychiczny dzieci i młodzieży, kształtowanie osobowości własnej i przyszłych uczniów, możliwość poznawania uczniów i innych ludzi, wychowanie i nauczanie dzieci trudnych, efektywne sposoby uczenia się i nauczania, wychowanie własnych dzieci, stosunki międzyludzkie” [Jerkak 1988].

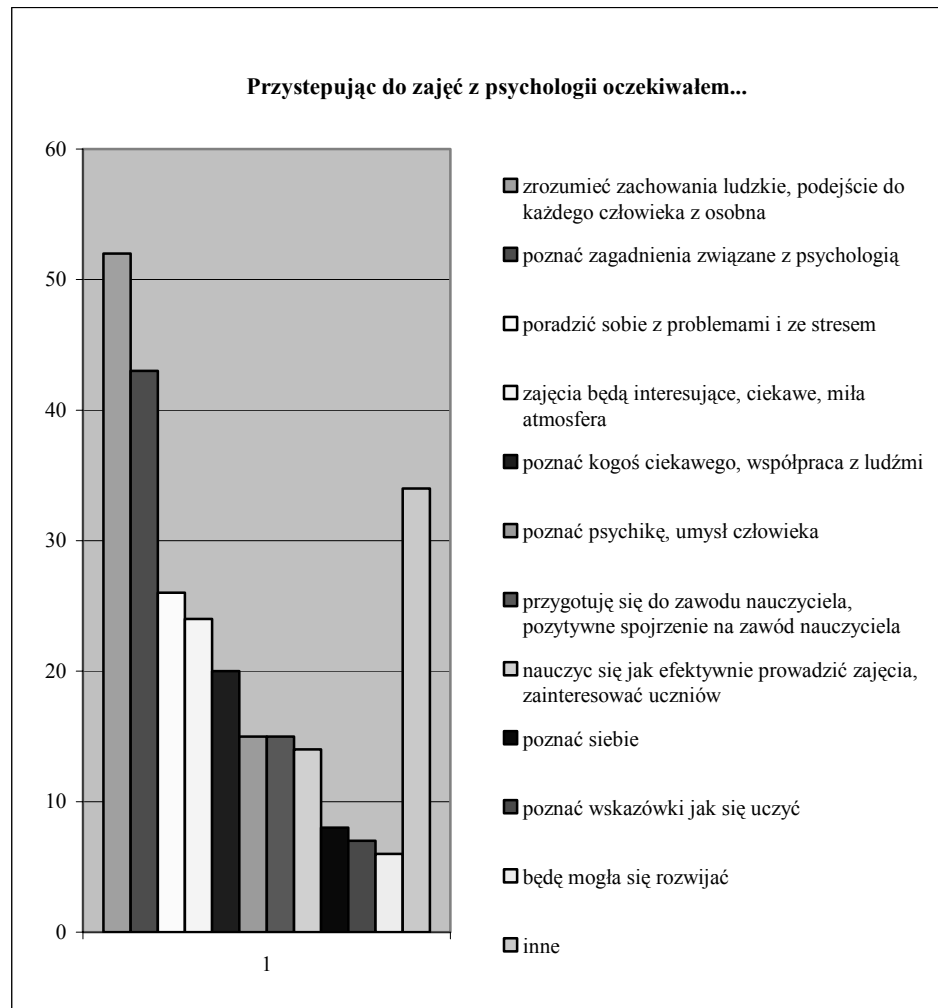
1. Badania własne

W celu przekonania się, jakie są oczekiwania studentów wobec przedmiotu psychologia, przeprowadzone zostały odpowiednie badania. Do badań wykorzystano ankietę, która zawierała następujące pytania:

- Czego oczekiwałeś od przedmiotu psychologia, rozpoczynając studia nauczycielskie?
- Co powinien wiedzieć student po kursie psychologii?
- Co powinien umieć student po kursie psychologii?

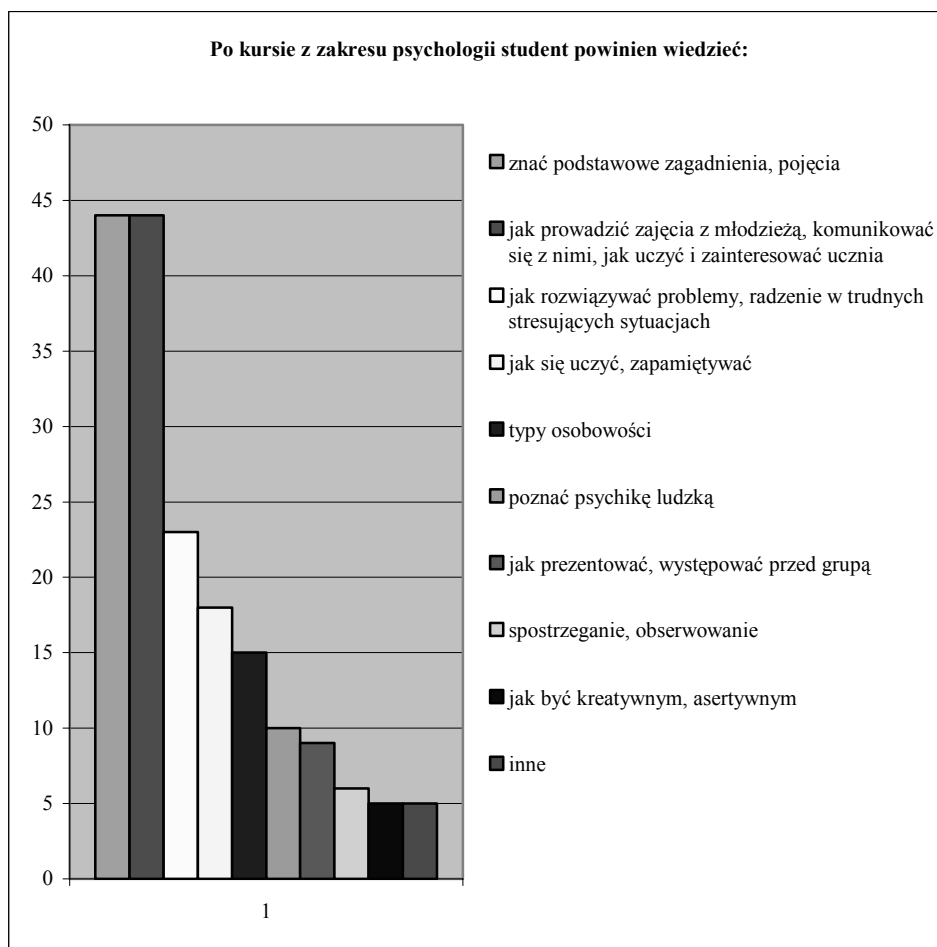
Badania przeprowadzone zostały wśród studentów fakultatywnych studiów pedagogicznych w uczelni technicznej. Uczestniczyło w nich 112 studentów. Zadaniem badanych była odpowiedź na trzy wymienione wyżej pytania.

Przystępując do zajęć z psychologii najczęściej studentów oczekiwało (por. rys. 1): zrozumienia zachowań ludzkich, poznanie zagadnień psychologicznych, poradzenia sobie ze stresem i trudnymi problemami, interesujących zajęć, poznania psychiki człowieka, nauczenia się jak ciekawie prowadzić zajęcia, pozytywnego spojrzenia na zawód nauczyciela, poznania siebie, jak skutecznie uczyć się, pomocy w rozwoju swoich możliwości.

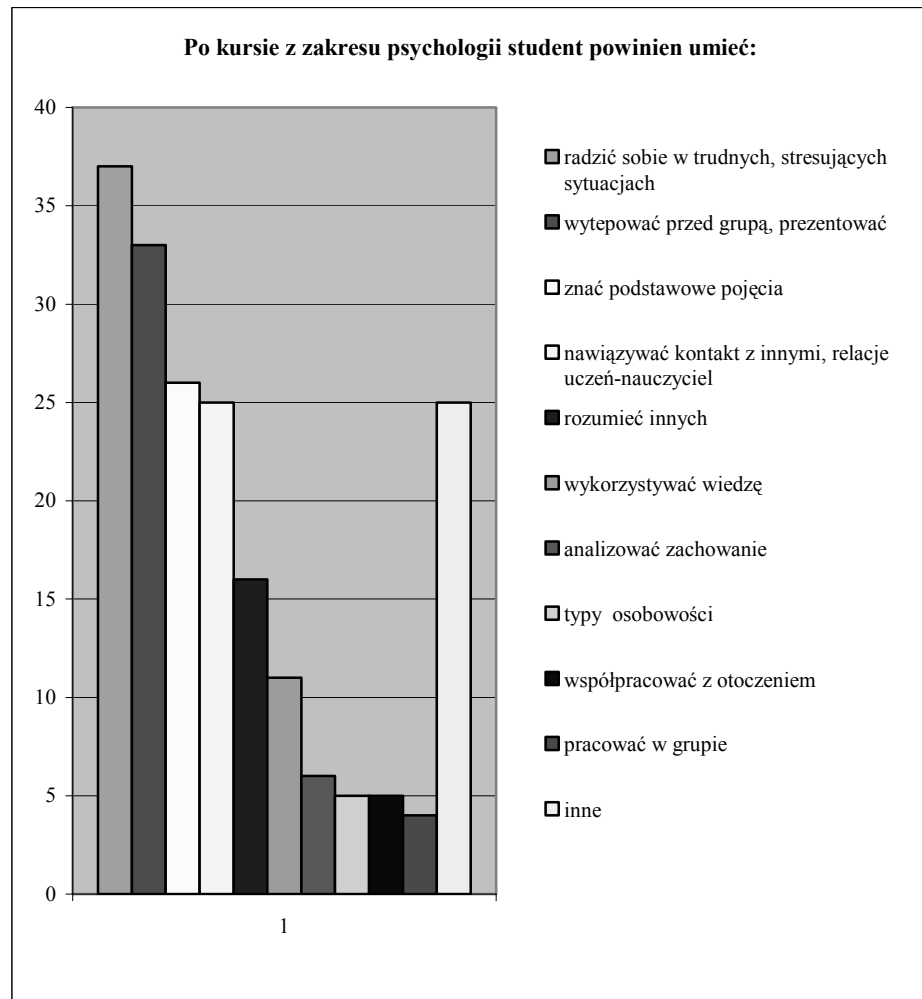
Rys. 1. Oczekiwania studentów rozpoczynających zajęcia z psychologii

Po kursie psychologii student powinien wiedzieć (rys. 2): poznać podstawowe pojęcia, jak prowadzić zajęcia z młodzieżą, jak rozwiązywać problemy, jak się uczyć, jakie są typy osobowości, jak poznać psychikę ludzką, jak prezentować, występować przed grupą, o spostrzeganiu, jak być kreatywnym, jak być asertywnym.

Rys. 2. Podstawowy zakres wiadomości oczekiwanych do opanowania na zajęciach z psychologii

Po kursie psychologii student powinien umieć (rys. 3): radzić sobie w trudnych sytuacjach, występować przed grupą, rozumieć podstawowe pojęcia psychologiczne, nawiązywać kontakt z innymi, wykorzystywać wiedzę, analizować zachowanie, opisać typy osobowości, współpracować z otoczeniem, pracować w grupie.

Rys. 3. Podstawowy zakres umiejętności oczekiwanych do opanowania na zajęciach z psychologii

Wnioski

Przystępując do zajęć z psychologii, studenci oczekują przede wszystkim zrozumienia zachowań ludzkich oraz poznania zagadnień związanych z psychologią. Co powinien wiedzieć student po kursie psychologii? Najwyższy procent stanowią odpowiedzi: znać podstawowe zagadnienia, pojęcia oraz wiedzieć, jak prowadzić zajęcia z młodzieżą, jak uczyć i zainteresować ucznia. Na pytanie, co powinien umieć, studenci najczęściej wymieniają: jak radzić sobie w trudnych, stresujących sytuacjach, jak występować przed grupą, prezentować różne treści. Jak widać, odpowiedzi na zadane pytania powtarzają się. Jednak priorytety są

różne. W zakresie wiedzy oczekują informacji o podstawowych zagadnieniach psychologicznych, natomiast w zakresie umiejętności – radzenia sobie w trudnych, stresujących sytuacjach.

Literatura

- Jerzak J. (1988), *Kształcenie psychologiczne nauczycieli*, Warszawa.
Johnston J. (2003), *Psychologia*, Poznań.
King G. (2003), *Umiejętności terapeutyczne nauczyciela*, Gdańsk.
Kosslyn S., Rosenberg R. (2006), *Psychologia. Mózg. Człowiek. Świat*, Kraków.
Rathus S. (2004), *Psychologia współczesna*, Gdańsk.

Streszczenie

Artykuł dotyczy analizy oczekiwań w obszarze kształcenia psychologicznego kandydatów przygotowujących do zawodu nauczyciela. Badaniami objęto studentów uczelni technicznej, którzy dodatkowo podjęli fakultatywne studia pedagogiczne. Wyniki tych badań są treścią niniejszego opracowania.

Słowa kluczowe: edukacja zawodowa, psychologia pracy

Students expectations in field of psychological education who prepare to become a teacher

Abstract

Article is about candidates' expectations regarded with subject of psychology. Research was conducted between Technical University students who additionally started optional teaching studies. The results of this research form the essence of this article.

Key words: professional education, psychology of work.